

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Plan- og administrasjonsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

REF.:

VÅR REF.:

2012/01776-003
004

DATO:

05.09.2012

HØRING - NOU 2012:14 RAPPORT FRA 22. JULI-KOMMISJONEN

Det vises til departementets høringsbrev av 17. august 2012, med frist til uttalelse 7. september d.å.

22. juli-kommisjonen har gjennom et grundig arbeid, avdekket en rekke punkter i sikkerhets- og beredskapsarbeidet som utvilsomt fordrer oppfølging og læring. Rapporten er – så langt – ikke omstridt, men formentlig vil enkelte av kommisjonens konklusjoner gi grunnlag for en viss debatt og drøftelser i tiden fremover. Riksadvokaten kan for eksempel vanskelig se at det er grunnlag for å stille spørsmål ved politiets innsatsleders aktuelle disponering av Beredskapstroppen i Regjeringskvartalet, langt mindre å kritisere denne. Hva gjelder rapportens faktiske side har det kommet frem enkelte forhold knyttet til politiets innsats som riksadvokaten ikke tidligere var kjent med. Men det understrekes at en ikke kan se at disse er av betydning for irettføringen eller dommen mot Anders Behring Breivik. Dommen er, som kjent, foreløpig ikke rettskraftig.

Rapporten vil fordre en forsterket innsats knyttet til sikkerhet og beredskap i tiden fremover og med stor oppmerksomhet om dette feltet. Det har vi forståelse for. I denne situasjon finner riksadvokaten grunn til å understreke viktigheten av at en slik satsing ikke får negative virkninger for politiets reaktive innsats. Her er det – etter vårt syn – et spørsmål om både og, og dette må betones i sterkere grad enn det som har vært tilfelle så langt.

I Prop 1 S (2010-2011) fremhevet Regjeringen – meget gledelig – viktige kriterier for vellykket politiinnsats, bl.a. at det fremover skulle satses mer på etterforskning og etterforskningsledelse, at politidistriktene skulle ha stabilitet og erfaring på etterforskersiden, at et av satsingsområdene til Politihøgskolen var økt etterforskningskompetanse mv. Dette gav grunnlag for en nødvendig optimisme hos etterforskere og påtalejurister, og var utvilsomt ord i rett tid. Det er ingen tvil om at gode etterforskningsmiljøer og inspirerende etterforskningsledelse med kunnskap og erfaring, er avgjørende forutsetninger for å lykkes på dette feltet. Slike miljøer må både skapes og videreutvikles, og hvor også politijuristene

finner sin naturlige og viktige plass. Etterforskerne og juristene må få mulighet til å bli gode, og ikke minst å være gode i det daglige arbeidet. Det må understrekes meget sterkt at vellykket etterforskningsinnsats kan være helt avgjørende også i sikkerhets- og beredskapsmessig sammenheng.

Statsadvokatembetene og Riksadvokatembetet er ikke beredskapsinstitusjoner. Vi må likevel – bl.a. med erfaringer fra ”22. juli-saken” – se nærmere på hvordan embetene raskt kan bemannes og de nødvendige beslutninger treffes. I kommisjonsrapporten er det riktig nok på side 161 første spalte fremhevet at etterforskningsansvaret – etter pålegg herfra – allerede var plassert ved Oslo politidistrikt ca. kl. 1800 samme dag som gjerningene fant sted, med andre ord samtidig som Breivik utførte drapene på Utøya. (På side 219 andre spalte er det angitt at beslutningen ble truffet ved sjutiden fredag kveld, riktig tidspunkt er kl. 1755 i telefonsamtale med visepolitimester Andresen.)

Etter initiativ herfra er vi invitert med i den kommende øvelse Tyr, og på embetsledermøte 16. oktober d.å. vil det drøftes hvordan Den høyere påtalemyndighets beredskapsrutiner bør utvikles. Den 22. juli 2011 ble riksadvokatens kontor utilgjengelig på grunn av avsperring, hvilket var en ekstra utfordring.

Det kan også være på sin plass å minne om at uansett hvilket sikkerhetsmessig og beredskapsmessig nivå norsk politi med samarbeidende etater når opp til, vil det aldri i seg selv være en garanti mot nye terroranslag.

Kommisjonens angitte tiltak ligger i stor grad utenfor påtalemyndighetens ansvarsområde, men i korthet skal bemerkes:

Til 19.9 Kommisjonenes konklusjon og anbefalinger

Pkt.1 - 7 Tiltak på nasjonalt nivå kommenteres i utgangspunktet ikke herfra. Men til pkt. 2 bemerkes at det neppe er naturlig at riksadvokaten deltar i de beskrevne møter med Regjeringens sikkerhetsutvalg og Kriserådet, men Justisdepartementet bør orientere riksadvokaten med jevne mellomrom slik at vi er oppdatert på trusselsituasjonen og departementets vurderinger. Dette kan være viktig kunnskap ved en vurdering av hvorvidt etterforskning bør iverksettes, og blir selvsagt viktigere jo lenger man går i å kriminalisere forberedelseshandlinger, jf. siste høringsbrev fra departementet av 2. juli d.å.

Pkt. 8 –10 Endringer i straffebestemmelser

Kommisjonens forslag om videreføring av straffeloven 1902 § 161 i straffeloven 2005 og kriminalisering av terrortrening omhandles også i ovennevnte høringsbrev av 2. juli d.å., med frist 1. november d.å. Riksadvokaten kommer tilbake med hørings svar til disse spørsmål der, men tilkjennegir allerede nå at vi er positive til disse forslagene fra kommisjonen.

For så vidt gjelder pkt. 10 om at halvautomatiske våpen bør forbys er det kryssende hensyn, og riksadvokaten nøyer seg med å vise til forslagene som allerede har vært på høring.

Pkt. 11 – 19 Tiltak i politiet

Tiltakene er det ikke naturlig for riksadvokaten å kommentere, men det vises til våre generelle merknader. Til pkt. 13 påpekes særskilt at en helhetlig IKT-strategi også knytter seg til politiets straffesakssystemer som det er viktig at kommer på plass så snart som mulig.

Pkt. 20 Tiltak i forsvaret

En finner grunn til å understreke viktigheten av klare ansvarsforhold når forsvaret yter bistand til politiet, og det må ikke være tvil om at politiets ledelse har ansvaret for gjennomføring, herunder forholdsmessighetsvurderinger som alltid må foretas. Det pekes også på at kommisjonens anbefaling *kan* reise noen spørsmål som fordrer en viss konstitusjonell avklaring, jf. Grunnloven § 99 annet ledd.

Pkt 21- 22 Tiltak i helsevesenet

Kommenteres ikke herfra.

Pkt 23 – 24 Tiltak knyttet til redningsetatene

Kommenteres ikke herfra.

Pkt. 25 – 31 Tiltak knyttet til sikkerhets- og etterretningstjenestene

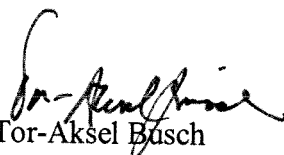
Etter riksadvokatens syn er det viktig at PST også har nødvendig kapasitet til å utføre de etterforskningsoppgaver tjenesten er pålagt. Etter vårt syn bør man holde fast ved at PST skal beholde denne funksjonen i hovedsak slik som i dag. Slik etterforskning kan – som nevnt ovenfor – være helt avgjørende også i sikkerhets- og beredskapsmessig sammenheng.

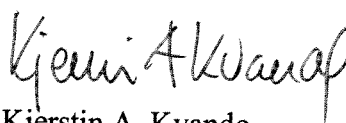
Anbefalingen i pkt. 28 om at PST, forutsatt at de har hjemmel til skjult metodebruk i Norge, kan be Etterretningstjenesten om bistand til innhenting av informasjon om norske og utenlandske borgere i utlandet, fordrer også en avklaring av ansvarsforhold. Riksadvokaten antar anbefalingen vil gi grunnlag for en nærmere og bred utredning som det vil være anledning å komme tilbake til.

Anbefalingene både i pkt 28 og 29 har en dreining mot beredskap og kan sette press på muligheten for utvidet metodetilgang i forebyggingssporet. Ved en eventuell utredning av ytterligere metodetilgang, bør man ha i mente Justiskomiteens merknader i Inst. O nr. 113 (2004 – 2005) side 34 første spalte og side 36 første spalte, der flertallet understreket at PSTs mulighet til å benytte tvangsmidler i forebyggende virksomhet skal være et begrenset supplement til metodebruk i det avvergende sporet, altså som ledd i etterforskning.

*

Avslutningsvis nevnes for ordens skyld at vi har bedt om innspill fra statsadvokatene. Slike er foreløpig ikke mottatt, men vil eventuelt ettersendes.

Tor-Aksel Busch

Kjerstin A. Kvanaf
førstestatsadvokat

Gjenpart: Statsadvokatembetene